

Le Roi verklaart oorlog aan de grasmaaimachine

ARNHEM — Terug naar de natuur, terug naar het begin. Dat is de leuze van Louis de Roi, maar een tekenleraar in Heerenveen, zoals iemand ooit denigrerend opmerkte en ondertussen één van de meeste controversiële tuinlieden die in Nederland rondlopen.

Le Roi mocht in Heerenveen na tien jaar praten op zijn manier een plantsoen inrichten en dat, samen met wat hij in één verbond met de natuur bij zijn huis klaarspeelde, heeft velen in binnen- en buitenland de wenkbrauwen doen fronsen. Want daar komt geen maaimachine, geen gekweekte bloembol en geen kunstmest laat staan een onkruidspuit aan te pas. Integendeel. Na een basis die hij creëert groeit en bloeit alles spontaan, onverwacht mooi.

Zaterdagavond boorde Le Roi dank zij het Nivon in de Kolenbeurs tientallen ademloos en vaak hartelijk lachende toehoorders met rond tweehonderd dia's en een niet te evenaren mondelinge toelichting. Geestig, hartstochtelijk, soms bijtend fel was zijn betoog. Het bestond eigenlijk uit tweehonderd verhaaltjes, bij iedere dia een.

Architect

Hij stortte zich op velerlei flora in en buiten ons land, daarmee voorbeelden aangevend van hoe het niet en wel moet of kan. Natuurlijk kwam de Heerenveense tuinman in conflict met de moderne architectuur. Die wordt vaak op een schaal toegepast, 'waarbij geen enkele rekening is gehouden met menselijke afmetingen'. 'Die nieuwe stadswijken, die in vijf jaar uit de grond worden gestampt, zijn kant en klaar. Er kan geen vijvertje meer bij, de bomen staan kaarsrecht naast elkaar dank zij stokken en stukken autoband. Wethouders en burgemeester willen het allemaal klaar hebben voordat zij hun baan moeten opgeven. Ze kun-

nen zich niet voorstellen dat er ook na hen nog mensen komen'.

Een gloeiende pest heeft Le Roi aan de auto. Ze zijn er nu eeuwenlang, maar er moet wel iets tegenover worden gesteld, vindt hij. De wegen moeten zeker in een stad, laag liggen, al was het alleen al om de herrie. Zijn stadstuin in Heerenveen aan de Kennedylaan, een kilometer lang en een kleine twintig meter breed is er een voorbeeld van, dat een muur van planten, heesters en bomen langs zo'n drukke weg een compleet andere wereld naast de autoweg kunnen scheppen.

Die stadstuin geeft aan voor het gezin met het kleine stukje grond bij een huisje, ook in de nieuwbouw, wat men kan doen en laten om de natuur zoveel mogelijk kansen te geven. Le Roi gaat terug naar de oorsprong, toen er een steenlandschap was. Die stenen en ook puin moeten in een tuin om de warmte vast te houden, om de kleinste organismen een kans te geven.

Niet spitten

Spitten is een vloek: de structuur van de grond wordt erdoor verziekt. Alles moet blijven waar het ligt. De natuur zorgt er zelf wel voor dat planten en bloemen zich verplaatsen. Stenen zijn erg belangrijk om plantengroei te geleiden, om bijvoorbeeld gras tegen te houden. Maar daarbij moeten planten worden neergezet.

Een monocultuur — alleen gras, alleen rozenperken — verstoort het evenwicht, veroorzaakt uitwassen en ziektes. Hout en bladeren moeten ook 's morgens in de tuin blijven liggen zegt Le Roi. Voor de humusvorming, voor de structuur van de grond.

Geen wonder dat hij vindt, dat alle omgewaaide bomen moeten blijven liggen, ook die welke sneuvelen tijdens de storm van eind vorig jaar. Ook daarvoor ontstaan processen. 'Dan kan er wel een ziekte ontstaan, maar daarmee ruinen we mooi die rotdennen op, die niet in ons land thuishoren'.

Niveaus

Het is belangrijk dat in een tuin verschillende niveaus te vinden zijn, ook wat de begroeiing betreft, dat muurtjes nooit worden gemetseld maar gestapeld om planten alle kansen te geven zich te ontplooiën. Maar geduld is het allerbelangrijkste in Le Roi's tuinfilosofie.

'De mens leeft tot nu een minuut in de hele ontwikkeling van de wereld. In die minuut kan je niet even veranderen wat zich in al die jaren heeft ontwikkeld. Daarom is het ook onzin, dat er mensen zijn die denken dat we 't pluderen van de aardbol binnen enkele tientallen jaren weer kunnen goedmaken. Nixon heeft kort geleden gezegd dat Amerika vrede heeft gesloten met de natuur. Maar dat hadden ze tweehonderd jaar geleden moeten doen. Slaap zacht mensen, bedoelt ie'.